

References

1. Parkhomenko, V.M., Zhuk, V.M. (2004), *Bukhhalterskyi oblik na pidpriemstvakh APK* [Accounting on enterprises of agroindustrial complex], tutorial, IAE, Kyiv, Ukraine, 826 p.
2. Ohiichuk, M.F., Plaksienko, V.Ia., Panchenko, L.H. etc. (2003), *Bukhhalterskyi oblik na silskohospodarskykh pidpriemstvakh* [Accounting on agricultural enterprises], tutorial, Vyshcha osvita, Kyiv, Ukraine, 800 p.
3. Butynets, F.F., Kotsupatryi, M.M. (2003), *Bukhhalterskyi oblik u silskomu hospodarstvi* [Accounting in Agriculture], high school textbook, Ruta, Zhytomyr, Ukraine, 512 p.
4. Havrysh, V.I. (2008), "Formation of economic incentives production diesel biofuel", *Ekonomika APK*, no. 3, pp. 121–125.
5. Havrysh, V.I. (2006), "Formation fuel prices of plant origin", *Ekonomika APK*, no. 12, pp. 93–99.
6. Derii, V. (2010), "Accounting and control of the production costs of biofuels", *Ekonomichnyi analiz : zb. nauk. prats kaf. ekonomichnoho analizu Ternop. nats. ekon. un-tu*, issue. 6, pp. 414–419.
7. Metodichni rekomendatsii z planuvannia, obliku i kalkuliuvannia sobivartosti produktsii (robit, posluh) silskohospodarskykh pidpriemstv / zatv. nakazom M-va ahrar. polityky Ukrainy vid 18.05.2001 r. № 132, available at: <http://www.uazakon.com/big/text1528/pg1.htm>
8. Plan rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'iazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii ta Instruksiiia pro yoho zastosuvannia / zatv. nakazom Minfinu Ukrainy vid 30.11.1999 r. № 291 // *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 2000, no. 52, St. 2606.

УДК 346.7:347.728.1:657.37

Метелиця В.М.,
к.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРОФЕСІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ: ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ

Metelytsia V.M.,
cand.sc.(econ.), senior research fellow, leading researcher
National Scientific Center "Institute of Agricultural Economics

IMPROVING OF THE LEGAL AND PROFESSIONAL REGULATION OF ACCOUNTING AND REPORTING: A SECTORAL ASPECT

Постановка проблеми. Потреба у вдосконаленні нормативно-правового та професійного регулювання бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності викликана слабкістю державного (в тому числі галузевого) реагування на виклики світової глобалізації. Вітчизняні бухгалтери буквально приречені на освоєння постійних змін міжнародних професійних стандартів (звітності, аудиту, освіти, етики) і Європейських директив та регламентів без належної їх адаптації й усвідомлення наслідків такої роботи для галузей національної економіки. Мовою економістів цю проблему слід визнати «фіаско держави», а її подолання можливе шляхом розробки Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки, одним із напрямів якої стане питання удосконалення регуляторної моделі у сфері бухгалтерського обліку та звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз галузевих і профільних програмних документів показує, що вони не вирішують проблему слабкої ролі вітчизняної бухгалтерської професії у провадженні ефективної аграрної політики. До них слід віднести нормативно-правові акти, прийняті на загальнодержавному рівні. Це Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (2014 р.), Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року (2013 р.), Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів (1998 р.), Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки (2007 р.), Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні (2007 р.). Крім того, пропозиції науковців, які окреслюють концептуальні напрямки розвитку вітчизняної бухгалтерської професії (В.М. Жука [1, с. 329-353, 509-510, 526], Н.М. Малюги [2, с. 20], Л.В. Чижевської [3]), потребують розширення та системності.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розробці основ Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки та широкому висвітленні заходів і очікуваних результатів реалізації Стратегії за напрямом «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності».

Виклад основного матеріалу дослідження. При розробці Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі передусім необхідно виходити з того, що Стратегія повинна охоплювати три компоненти регуляторної моделі професії: державне регулювання, саморегулювання та нагляд. Крім регуляторної моделі, Стратегія має також враховувати базові положення, які характеризують динамічні зміни галузевого інституціонального середовища та акцентують увагу на соціальній ролі професії бухгалтера (табл. 1).

Таблиця 1

Базові положення, на які спирається Стратегія розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки

№ з/п	Базові положення Стратегії
1	2
1.	Підконтрольність бухгалтерської професії інтересам глобальних гравців (промислово-фінансових груп, транснаціональних корпорацій, банків) та міжнародних кредиторів у транснаціональному нагляді за суверенними економіками шляхом підтримки поширення глобальних формальних інститутів (звітності, аудиту, контролю якості, освіти, етики) наднаціональними інституціями, діяльність яких потребує безальтернативного посиленого національного контролю
2.	Відкидання комплексу власної меншовартості та пасивних інституціональних запозичень і утвердження рівноправної участі зацікавлених сторін у роботі Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, Рад Міжнародної федерації бухгалтерів, Міжнародного комітету з інтегрованої звітності, які формують тенденції глобальної регуляторної конвергенції професії: поширення єдиних професійних принципів і правил, підвищення відповідальності бухгалтерів за професійне судження і скептицизм, розширення звітності показниками сталого розвитку, впровадження інноваційних технологій
3.	Взаємопов'язаність та взаємообумовленість елементів бухгалтерської професії: функції і професійна етика бухгалтера, нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і аудиту, освітня підготовка бухгалтерів, професійні бухгалтерські об'єднання, наука бухгалтерського обліку
4.	Інституціоналізація консервативних елементів бухгалтерської професії на основі філософських законів діалектики і прогнозне перетворення їх на інститути бухгалтерів, професійних бухгалтерів та професії в цілому, які через прояви бухгалтерського імперіалізму та інжинірингу сприяють становленню неформального інституту довіри з боку суспільства
5.	Масштабність регуляторної моделі бухгалтерської професії, яка включає глобальні ініціативи Міжнародної федерації бухгалтерів, розподіл функцій між державою і професійними об'єднаннями на національному рівні, вимоги менеджменту суб'єктів господарювання та принципи самоконтролю бухгалтерів
6.	Об'єднання зусиль держави, саморегулювальної науково-професійної спільноти та механізмів нагляду для розбудови ефективної вітчизняної регуляторної моделі бухгалтерської професії на принципах функціонального розподілу, прозорості, послідовності, ресурсозабезпеченості та адаптивності
7.	Пріоритетність у вирішенні назрілих проблем регулювання вітчизняної бухгалтерської професії: ієрархія нормативно-правових актів, порівнюваність звітності, відновлення галузевого методолого-методичного і наглядового впливу на бухгалтерський облік та статистику, відновлення роботи дорадчих органів профільних і галузевих міністерств, координація законодавчих ініціатив, активізація саморегулювання і подолання безправності бухгалтерів, відповідність титулів посадам штатних працівників, узгодження програм академічної та професійної освіти
8.	Репрезентативність аграрного сегменту бухгалтерської професії широким спектром складових агропромислового виробництва (АПВ) – об'єктів професії, які визначають специфіку виробництва і потребують пріоритетних заходів державної аграрної політики. Це організаційно-господарська, інфраструктурна, інтелектуально-інноваційна, біологічна, агротехнічна та фінансова складові АПВ
9.	Невідворотність спрощення складання фінансової звітності суб'єктами аграрного сектору в рамках євроінтеграційної регуляторної конвергенції бухгалтерської професії
10.	Зростання потреби у підвищенні інвестиційної привабливості аграрного сектору шляхом відображення у звітності реальної вартості балансоутворюючих об'єктів обліку (земля, основні засоби, інтелектуальна власність, біологічні активи і сільськогосподарська продукція)
11.	Світові тенденції до стандартизації галузевої методології об'єктів «живої економіки» (перш за все, земельного та біологічного капіталу) на основі теорії фізичної економії, біологічної метафори (про зв'язок законів біології та економіки) та тривірневої моделі транспарентності, де другий рівень займають галузеві стандарти оцінки діяльності та звітності
12.	Підвищення значимості застосування наукових принципів менеджменту і врахування специфічних особливостей агропромислового виробництва при розробці дієвої системи управління персоналом бухгалтерської служби
13.	Недопущення дискримінації та приниження статусу бухгалтерів, які не вбачають необхідності бути членами професійних організацій – дійсних членів Міжнародної федерації бухгалтерів, і необґрунтовано позбавлені можливості носити титул «професійний бухгалтер»
14.	Важливість усунення інституціонального та організаційного недоліків, які стримують розвиток інституту професійних бухгалтерів аграрної галузі. Інституціональний недолік проявляється у нерозвиненості внутрішніх інститутів галузевого професійного об'єднання аудиторів, бухгалтерів і фінансистів (відсутність норм контролю якості членів, страхування відповідальності, дисциплінарних процедур, третейства, етики). Відповідно, організаційний недолік інституту професійних бухгалтерів аграрної галузі характеризується відсутністю дієвого впливу галузевого професійного об'єднання на міжнародному і національному рівні, неефективністю його структурних підрозділів, слабкістю презентаційних заходів, не постійністю діалогу зі студентами, потребою в оновленні галузевих програм професійної освіти

продовження табл. 1

1	2
15.	Поширення постулатів інституціоналізму, неоінституціоналізму та інституціональної теорії бухгалтерського обліку визначає потребу в наукових дослідженнях, що розглядають професійну діяльність бухгалтерів, як таку, що спрямована на подолання асиметрії інформації
16.	Невідворотність розбудови дієвої національної системи сертифікації бухгалтерів, яка спрямована на формування конкурентного ринку бухгалтерських ресурсів і враховує не тільки міжнародні стандарти у сфері освіти та оцінки персоналу, але й вимоги роботодавців окремих галузей економіки і суспільства в цілому
17.	Значний потенціал внутрішнього інституціонального середовища професії бухгалтера (організації, суб'єкти, об'єкти, інститути) у реагуванні на запити зовнішнього інституціонального середовища (держава, інвестори, кредитори)
18.	Функціональний тренд, що полягає у підвищених вимогах до компетентності бухгалтерів (застосування таксономії фінансової звітності та електронного формату XBRL для її підготовки, знання «хмарних» технологій (DaaS, SaaS) для збереження даних, використання Internet ресурсів для подання звітності в електронній формі), вимогах до інтенсивності роботи (понадурочний час), вимогах до психологічних якостей (здатність врегульовувати конфлікти) та до обліку нових об'єктів (соціальна відповідальність, екологічні витрати, інтелектуальний і людський капітал, трансакційні витрати)
19.	Специфічність аграрного сегменту ринку бухгалтерських ресурсів: більшість бухгалтерів аграрного сектору працюють як штатні працівники різних форм господарювання (публічні акціонерні товариства, малі і середні сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, бюджетні установи)
20.	Неприпустимість прямого перенесення міжнародних норм професійної етики бухгалтерів в аграрний сектор з одночасним нехтуванням загальнолюдськими моральними цінностями, українським менталітетом та специфічними особливостями агропромислового виробництва

Джерело: розробка автора

Мету Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки можна сформулювати як реалізацію місії галузевого сегменту професії, яка полягає у розвитку інституту довіри суспільства шляхом рівноправної участі у встановленні та контролі за дотриманням професійних стандартів кращої світової практики (в тому числі галузевих) у сфері організації та методології обліку та звітності, контролю якості, наукових досліджень, професійної освіти й етики; локальної конвергенції цих стандартів; сприяння підтриманню професійної компетентності на високому рівні; зміцнення статусу та ролі професійного бухгалтера у підвищенні інвестиційної привабливості національної економіки загалом та аграрної галузі зокрема.

Завдання Стратегії доцільно звести до наступних: регуляторні, інституціональні, науково-освітні, функціонально-етичні.

Регуляторні завдання полягають у ефективному розподілі функціональних ролей у сфері регулювання бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистики між державою в особі центральних органів державної фінансової політики, державної статистики, міністерств галузей економіки та професійними об'єднаннями бухгалтерів, як суб'єктами недержавного впливу.

Інституціональні завдання передбачають усунення інституціонального та організаційного недоліків, які стримують розвиток галузевого професійного об'єднання аудиторів, бухгалтерів і фінансистів та становлення дієвого інституту професійних бухгалтерів аграрної галузі з механізмами координації та нагляду.

Науково-освітні завдання передбачають поглиблення наукових положень інституціональної парадигми та інституціональної теорії бухгалтерського обліку та формування на цій основі національної галузевої системи сертифікації бухгалтерів суб'єктів аграрного ринку та державного сектору.

Функціонально-етичні завдання полягають у збільшенні кількості функцій бухгалтерів аграрної галузі, паритетному закріпленні їхніх прав і норм професійної етики та поведінки у відповідь на розширення сфер відповідальності, підвищення вимог до компетентності та психологічних якостей бухгалтерів, посилення інтенсивності їхньої роботи.

Завдання Стратегії обумовлюють напрями її виконання, які послідовно викладені у кожному з пунктів цього розділу:

- удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності;
- становлення інституту професійних бухгалтерів аграрної галузі;
- розвиток інституціональної парадигми в наукових дослідженнях з бухгалтерського обліку та формування національної галузевої системи сертифікації бухгалтерів;
- розширення функцій і прав бухгалтерів аграрної галузі та закріплення норм професійної етики та поведінки.

Перший із зазначених напрямів ми і розглянемо більш детально у цій статті.

Реалізація Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки за напрямом «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку і звітності» передбачає виконання значної кількості заходів та внесення змін у низку чинних нормативно-правових актів (табл. 2).

Таблиця 2

Заходи Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки за напрямом «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку і звітності»

№ з/п	Заходи Стратегії
1.	Введення поняття професійного бухгалтера, як бухгалтера-члена одного з професійних об'єднань з кількістю активних членів-фізичних осіб не менше однієї тисячі
2.	Встановлення п'ятирівневої ієрархії нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності, в якій третій і четвертий рівні включають національні галузеві стандарти та методичні рекомендації (вказівки, методики) з бухгалтерського обліку та фінансової звітності Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки
3.	Визнання професійних об'єднань бухгалтерів суб'єктами недержавного впливу з функціями обов'язкового контролю якості професійної діяльності, застосування дисциплінарних процедур, ведення реєстрів членів і правами на добровільне страхування відповідальності членів та створення третейських судів для розгляду скарг і звернень суб'єктів господарювання, пов'язаних з професійною діяльністю
4.	Встановлення положення про те, що джерелом податкової звітності та статистичної інформації є дані бухгалтерського обліку
5.	Запровадження спрощеної системи складання звітності суб'єктами господарювання на основі критеріїв євроінтеграційної конвергенції
6.	Встановлення відповідальності Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки за розробку методології і методик галузевого бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистики
7.	Встановлення прав на отримання періодичної фінансової та статистичної звітності територіальними органами Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки та наділення їх функціями контролю (нагляду) за достовірністю звітних показників, вимог виправлень помилок перед поданням звітності органам державної статистики у строки, передбачені законодавством
8.	Закріплення норми про обов'язкове подання суб'єктами господарювання фінансової та статистичної звітності територіальним органам Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки у строки, передбачені для подання фінансової та статистичної звітності органам державної статистики
9.	Розробка національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності в аграрному секторі (НГСЗ), методичних рекомендацій (вказівок, методик (в тому числі щодо застосування первинних документів обліку, галузевої облікової політики) на основі порівняльного аналізу міжнародної та вітчизняної практики
10.	Визначення паритетного кількісно-якісного складу Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, передавання Раді всіх функцій Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності, покладення завдання щодо погодження проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (НГСЗ) і методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню
11.	Визначення паритетного кількісно-якісного складу Методичної ради з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві аграрної політики та продовольства України, закріплення за Радою завдань щодо розробки проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню та участі у розробці галузевої статистичної методології
12.	Закріплення за Державною службою статистики України завдання з погодження галузевої статистичної методології, звітно-статистичної документації статистичних спостережень, а також типових форм первинної облікової документації, необхідної для їх проведення, з Міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади галузей економіки
13.	Врахування наукових принципів управління бухгалтерським персоналом в аграрному секторі при розробці організаційно-технічної складової облікової політики підприємств

Джерело: розробка автора

Слід визнати, що реформування системи регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, яке відбулось у 2000-х роках, окреслило недоліки існуючої регуляторної моделі бухгалтерської професії: державне регулювання з відсутністю саморегулювальної та слабкістю наглядової (контрольної) компонент. Проте, інституціональне середовище постійно змінюється. Удосконалюються глобальні формальні професійні інститути, розвиваються вітчизняні професійні об'єднання бухгалтерів, що, безперечно, визначає наступні етапи процесу реформування, основоположне місце в якому займає понятійний апарат.

Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ), претендуючи на статус глобального регулятора бухгалтерської професії і визначаючи статус її суб'єкта, керується поняттям «професійний бухгалтер», під яким глосарії термінів Міжнародних стандартів аудиту та інших стандартів з надання впевненості та відповідних послуг, Міжнародних стандартів освіти та Кодексу етики професійних бухгалтерів розуміють особу, яка є членом організації МФБ. Деякі вітчизняні автори (І. Белоусова [4, с. 3-6], С.Я. Зубілевич [5, с. 14-15]) цілковито підтримують цю думку, інша частина вчених (В.М. Жук [1, с. 562], С.М. Дячук [6, с. 103-109]) таку точку зору повністю не поділяє. На наше переконання, в Україні трактування статусу професійного бухгалтера, як члена організації МФБ, створює монопольний регуляторний дисбаланс на користь саморегулювальної компоненти в особі Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, яка єдиною є дійсним членом МФБ. Така ситуація пояснюється тим, що державне регулювання з боку ключового суб'єкта методолого-методичного впливу – Міністерства фінансів України – зазнало суттєвого послаблення: Мінфін підтримав застосування міжнародних стандартів фінансової звітності окремими категоріями суб'єктів господарювання (зокрема, відкритими акціонерними товариствами), для чого з Фондом Комітету з Міжнародних стандартів бухгалтерського

обліку було укладено Угоду про відмову від авторських прав. Крім того, з грудня 2012 року стаття 7 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», яка регламентувала функції Методологічної ради з бухгалтерського обліку Мінфіну, втратила чинність, що вказує на те, що для Мінфіну відпрацювання методолого-методичної підсистеми національного бухгалтерського обліку та фінансової звітності не є пріоритетним завданням.

Таким чином, можна стверджувати про недопустиме у світлі глобалізації послаблення державного регулювання та нагляду у сфері вітчизняного бухгалтерського обліку та фінансової звітності, яке ускладнюється загрозою монополії саморегульовної компоненти дійсним членом МФБ. Остання, до речі, не перебуває під державним наглядом, оскільки такий міждержавний регуляторний орган відсутній. В цих умовах посилення потребує не тільки методолого-методичний і наглядовий вплив держави, але й професійних об'єднань бухгалтерів, які або є дійсними членами чи асоційованими учасниками МФБ, або вибудовують вимоги членства з використанням положень МФБ щодо періодичного моніторингу компетентності своїх членів, контролю якості професійних послуг, дисциплінарних процедур. Такий підхід зніме протиріччя щодо того, що статус суб'єктів бухгалтерської професії, які мають однаковий кваліфікаційний рівень (CIPA, ACCA), професійну репутацію, працюють у одній сфері професійної діяльності та набули членства у професійній організації, залежить від того, чи є ця організація дійсним членом МФБ у конкретний момент часу.

Виходячи з сучасного стану вітчизняного інституціонального середовища, професійними організаціями слід визнати ті об'єднання бухгалтерів, які у своєму складі мають не менше 1 тис. активних членів-фізичних осіб. Відповідно, в статті 1 Закону про бухгалтерський облік статус професійного бухгалтера в Україні повинен бути закріплений за тими членами професійної організації, які підтвердили визнаний цією організацією відповідний кваліфікаційний рівень (ліцензію), професійний досвід (репутацію) і здійснюють професійну діяльність у сфері бухгалтерського обліку, звітності, аудиту, консалтингу, наукових досліджень, освіти або етики.

Законодавчого вирішення потребує також проблема відсутності чіткої ієрархії нормативно-правових актів у сфері регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Погоджуючись з думкою провідних науковців про п'ятирівневий характер системи нормативного регулювання [7], вважаємо обґрунтованим наступний розподіл регуляторних рівнів: 1 – Кодекси, Закони, Укази Президента України, постанови Кабміну; 2 – МСФЗ та тлумачення РМСБО, директиви і регламенти ЄС; нормативно-правові акти, схвалені суб'єктами методолого-методичного впливу (Мінфіном і Нацбанком України) (П(С)БО, П(С)БО ДС, плани рахунків бухгалтерського обліку, інструкції); 3 – національні галузеві стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, затверджені Міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади галузей економіки (промисловість, енергетика, будівництво, транспорт, сільське господарство); 4 – методичні рекомендації (вказівки, методики) Мінфіну, Нацбанку України, галузевих Міністерств; 5 – положення суб'єктів господарювання. Як видно, запропонована ієрархія вказує практикуючим бухгалтерам на те, які норми є обов'язковими до застосування (1-3, 5 рівні), а які – рекомендованими положеннями (4 рівень). Крім того, така ієрархія враховує трирівневу модель транспарентності (глобальний, галузевий і корпоративний рівень стандартизації), адже визнає Міністерства галузей економіки (промисловість, енергетика, будівництво, сільське господарство) суб'єктами методолого-методичного впливу, яким делеговано право затверджувати галузеві положення (стандарти) бухгалтерського обліку та фінансової звітності, не обмежуючись виданням рекомендацій (вказівок, методик), що пояснюють специфіку застосування П(С)БО. Ієрархія потребує законодавчого закріплення у ст. 6 Закону про бухгалтерський облік.

Запропонована ієрархія нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку та фінансової звітності не тільки окреслює сфери відповідальності органів законодавчої та виконавчої влади, суб'єктів методолого-методичного впливу, корпоративного сектору, але і залишає місце для посилення своїх функціональних ролей професійними об'єднаннями бухгалтерів. Світовий досвід показує те, що «природними» функціями саморегульовного професійного руху є моніторинг професійної компетентності, контроль якості послуг членів бухгалтерських організацій і ведення членських реєстрів, розгляд скарг і застосування дисциплінарних процедур, страхування професійної відповідальності. Ці сфери відповідальності також підлягають затвердженню у ст. 6 Закону про бухгалтерський облік.

Законодавча регламентація функціональних ролей (сфер відповідальності) професійних організацій бухгалтерів і глобалізаційні виклики потребують паритетного посилення методолого-методичного впливу держави у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності на загальнонаціональному рівні. Таке посилення передбачає активізацію роботи Методологічної ради з бухгалтерського обліку Мінфіну та повернення виключеної статті 7 Закону про бухгалтерський облік. Для централізації повноважень в межах одного методолого-методичного центру Рада з МСФЗ Мінфіну підлягає ліквідації з передачею функцій Методологічній раді з бухобліку, яка вирішуватиме питання імплементації МСФЗ, підготовки проектів П(С)БО та методичних рекомендацій по їх застосуванню, погодження проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку й фінансової звітності та методичних рекомендацій по їх застосуванню. Ці функції Методологічної ради з бухобліку Мінфіну потребують затвердження в статті 7 Закону про бухгалтерський облік. Крім цього, для відстоювання

інтересів всіх зацікавлених сторін ця стаття має регламентувати кількісно-якісний склад Методологічної ради. Нами обґрунтовується склад ради у кількості 21 особи з паритетним представництвом фахівців державних органів влади, висококваліфікованих науковців і викладачів та членів громадських організацій бухгалтерів України.

Посилення методолого-методичного впливу держави у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності на загальнонаціональному рівні доповнюється потребою підвищення нагляду (контролю) за дотриманням методології на галузевому рівні. Вирішення цієї проблеми потребує реалізації права керуючих галузями Міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади на безпосереднє отримання фінансової звітності їхніми територіальними органами та відповідне закріплення за ними повноважень на здійснення нагляду за дотриманням методології у ст. 14-15 Закону про бухгалтерський облік. Відповідних доповнень потребує Порядок подання фінансової звітності від 28 лютого 2000 року № 419 (табл. 3).

Таблиця 3

Запропоновані зміни в Закон про бухгалтерський облік та Порядок подання фінансової звітності

№ з/п	Запропонована редакція
1	2
1.	Закон про бухгалтерський облік
1.1	<p>Стаття 1. Визначення термінів</p> <p>професійний бухгалтер – член професійної громадської організації бухгалтерів (з кількістю активних членів-фізичних осіб не менше 1 тис. осіб), який має визнаний цією організацією відповідний кваліфікаційний рівень (ліцензію), професійний досвід (репутацію) і здійснює професійну діяльність у сфері бухгалтерського обліку, звітності, аудиту, консалтингу, наукових досліджень, освіти або етики</p>
1.2	<p>Стаття 6. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні</p> <p><i>Доповнення до п. 1:</i></p> <p>Нормативне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється на основі документів п'ятьох рівнів:</p> <p>1 рівень – Кодекси і Закони України, затверджені Верховною Радою України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, які встановлюють стратегічні і програмні напрямки розвитку і є обов'язковими до застосування;</p> <p>2 рівень – міжнародні стандарти фінансової звітності та тлумачення РМСБО, директиви і регламенти ЄС; нормативно-правові акти, схвалені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, та Національного банку України, які є обов'язковими до застосування (національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, плани рахунків бухгалтерського обліку та інструкції по їх застосуванню);</p> <p>3 рівень – нормативно-правові акти Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки, якими затверджені національні галузеві стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що визначають особливості застосування національних стандартів в галузях економіки і є обов'язковими;</p> <p>4 рівень – методичні рекомендації (вказівки, методики) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, методичні рекомендації (вказівки, методики) Національного банку України та методичні рекомендації (вказівки, методики) Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки, які приймаються суб'єктами господарювання на добровільній основі;</p> <p>5 рівень – положення суб'єктів господарювання, які є обов'язковими до застосування в його межах</p> <p><i>Включення п. 7:</i></p> <p>Регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні можуть здійснювати також професійні громадської організації бухгалтерів у кількості не менше 1 тис. активних членів-фізичних осіб, які з метою розвитку бухгалтерської професії виконують наступні функції:</p> <p>1) беруть участь у імплементації МСФЗ, актів ЄС, розробці проектів національних і галузевих стандартів, методичних рекомендацій (вказівок, методик) з бухгалтерського обліку і фінансової звітності, спрямованих на послідовне забезпечення якості бухгалтерських послуг;</p> <p>2) здійснюють розробку, затвердження і впровадження національних та імплементацію міжнародних стандартів професійної освіти та етики;</p> <p>3) встановлюють вимоги до професійної компетентності для вступу і членства, вводять обов'язкову систему контролю якості відповідно до Положення про обов'язки членів Міжнародної федерації бухгалтерів 1 «Контроль якості», створюють обов'язкові структурні підрозділи, які здійснюють дисциплінарні процедури у відповідності до Положення про обов'язки членів Міжнародної федерації бухгалтерів 6 «Розслідування порушень і заходи дисциплінарного стягнення», ведуть реєстр членів;</p> <p>4) проводять добровільне страхування професійної відповідальності членів із залученням суб'єктів страхової діяльності або створенням членських фондів (резервів) та створюють третейські суди для розгляду скарг у сфері професійної діяльності у відповідності до Законів України «Про страхування» та «Про третейські суди»;</p> <p>5) координують діяльність із міжнародними бухгалтерськими організаціями і державними або незалежними органами, уповноваженими державою здійснювати регулювання бухгалтерської професії.</p> <p>Для координації діяльності професійні громадської організації бухгалтерів можуть створювати співтовариства без реєстрації юридичної особи</p>

продовження табл. 3

1	2
1.3	<p>Стаття 7. Методологічна рада з бухгалтерського обліку</p> <p>1. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з метою: перевірки перекладу (рецензування) списку ключових термінів МСФЗ, обговорення питань перекладу та змісту МСФЗ, звірки перекладеного тексту МСФЗ з англійським оригіналом, розгляду та схвалення рекомендацій щодо оприлюднення та імплементації МСФЗ, опрацювання і схвалення заходів щодо удосконалення порядку застосування МСФЗ в Україні;</p> <p>організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;</p> <p>погодження проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності і методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню перед їх затвердженням Міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади;</p> <p>удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні;</p> <p>методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки обліково-економічної інформації;</p> <p>розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.</p> <p>2. Методологічна рада з бухгалтерського обліку формується у складі двадцять однієї особи, в тому числі, – 7 представників державних органів, 7 висококваліфікованих науковців і викладачів та 7 представників громадських організацій бухгалтерів України.</p> <p>3. До складу Методологічної ради з бухгалтерського обліку від державних органів входить по одному представнику Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної казначейської служби України та Державної фінансової інспекції України на рівні заступників керівників державних органів.</p> <p>4. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє на підставі Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку, яке визначає персональний склад і повноваження Ради, та затверджується центральним органом виконавчої, що забезпечує формування державної фінансової політики</p>
1.4	<p>Стаття 14. Подання та оприлюднення фінансової звітності</p> <p>1. Підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, територіальним органам Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, якщо інше не передбачено цим Законом. Органам виконавчої влади та іншим користувачам фінансова звітність подається відповідно до законодавства</p>
1.5	<p>Стаття 15. Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність</p> <p>Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні здійснюється територіальними органами Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки та відповідними органами в межах їх повноважень, передбачених законами</p>
2.	<p>Порядок подання фінансової звітності</p>
2.1	<p>2. Фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, територіальним органами Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також згідно із законодавством – іншим органам та користувачам, зокрема, органам державної статистики.</p> <p>...</p> <p>Фінансова звітність може подаватися органам державної статистики разом з довідкою про наявність згоди надання органам державної влади даних з фінансової звітності підприємства, форму якої наведено у додатку. У разі відсутності такої згоди зазначена довідка органам державної статистики не подається</p>
2.2	<p>Додаток до Порядку ДОВІДКА про згоду надання даних з фінансової звітності підприємства органам державної влади</p>

Джерело: розробка автора (зміни виділені напівжирним та закресленим шрифтом).

Поширення нагляду (контролю) за дотриманням методології на галузевий рівень не можливе без посилення методолого-методичного впливу держави на цьому рівні. Обґрунтування цього положення зводиться до тези про те, що для ефективного управління секторами економіки галузеві Міністерства (інші центральні органи виконавчої влади) повинні самі нести відповідальність за розробку методології та методик галузевого бухгалтерського обліку та фінансової звітності, отримувати оперативну та зіставну звітну інформацію по системі територіальних органів галузевого управління та здійснювати моніторинг (контроль) її достовірності.

Для аграрного сектору посилення методолого-методичного і наглядного впливу означає активізацію роботи Методичної ради з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві аграрної політики та продовольства України і територіальних органів Міністерства (департаментів і управлінь агропромислового розвитку обласних і районних держадміністрацій). Тільки в такій системі, де Методична рада з питань бухобліку Мінагрополітики несе відповідальність за розробку методології та підготовку методик сільськогосподарського обліку і фінансової звітності, а територіальні органи галузевого управління здійснюють нагляд (контроль) за дотриманням методології, можна твердити про дієвість аграрної політики та захист галузевих і національних інтересів від негативних проявів глобалізації.

Реалізація викладеної вище позиції потребує покладення на Методичну раду з питань бухобліку Мінагрополітики функцій з підготовки проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (НГСЗ), методичних рекомендацій, вказівок, методик (в тому числі щодо застосування первинних документів обліку, облікової політики галузей агропромислового комплексу

(сільськогосподарське виробництво, переробна промисловість, матеріально-технічне обслуговування). Наприклад, нами пропонується введення в дію чотирьох національних галузевих стандартів звітності в аграрному секторі (НГСЗ): «Землі, плата та права користування ними в сільському господарстві», «Інтелектуальна власність в сільському господарстві», «Сільськогосподарська діяльність», «Державна підтримка сільськогосподарського виробництва». Самі ж стандарти є базою для розробки методичних рекомендацій, в тому числі щодо застосування первинних документів обліку та облікової політики в галузях АПК.

Підготовка проектів НГСЗ, методик, первинних документів, облікової політики не буде відповідати запитам практики без активної участі членів професійної громадської організації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ), які ведуть поточну облікову діяльність і делеговані до складу Методичної ради з питань бухобліку Мінагрополітики. Сама Методична рада повинна мати чіткий кількісно-якісний склад. Нами обґрунтовується склад ради у кількості 21 особи з паритетним членством представників державних органів, висококваліфікованих науковців і викладачів професійно-технічних і освітніх закладів аграрного профілю та представників професійної громадської організації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України.

Проекти нормативних документів підлягають погодженню Методологічною радою з бухобліку Мінфіну та затвердженню наказами Мінагрополітики. Роботу з підготовки науково-практичних коментарів до затверджених нормативних документів, випуску навчальних видань і проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів (семінарів, тренінгів) доцільно проводити на базі територіальних відділень і осередків ФАБФ АПКУ (рис. 1).

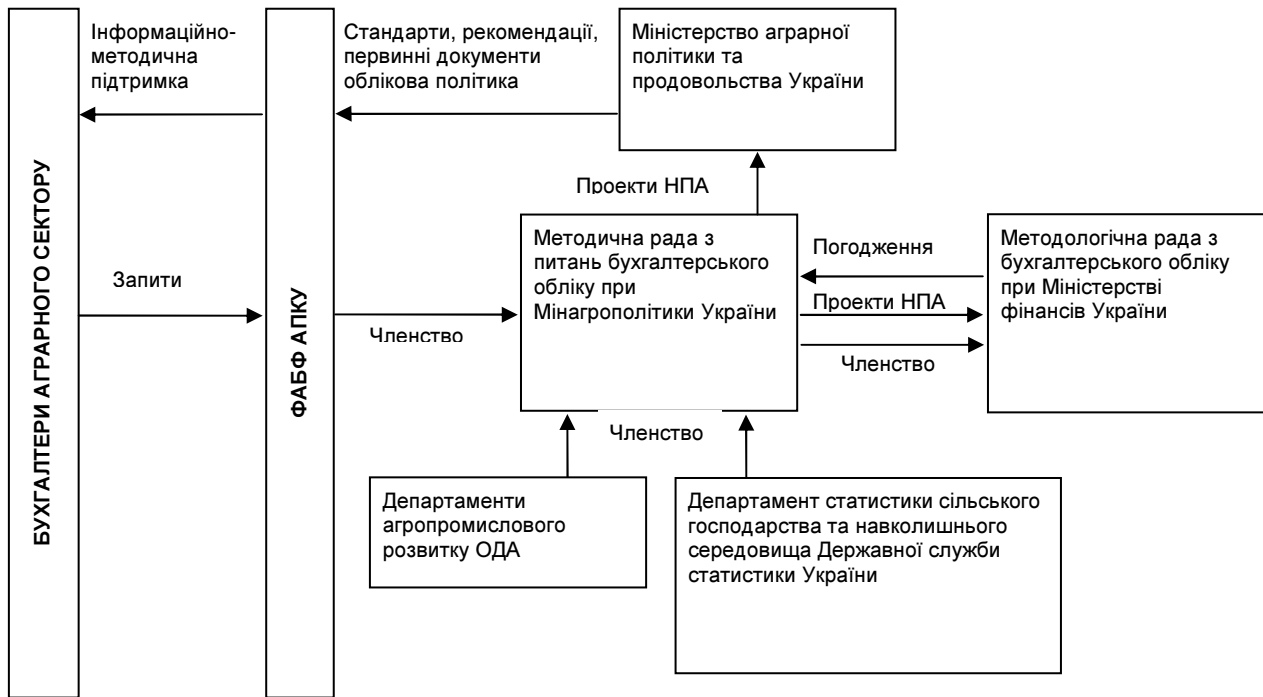

Рис. 1. Запропонована схема державного регулювання галузевої методології і розробки методик з бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Джерело: розробка автора

Запропонована схема не носитиме комплексного характеру без забезпечення методологічного та наглядового впливу галузевих Міністерств (інших центральних органів виконавчої влади) на проведення державних статистичних спостережень. Статистична звітність на рівні з фінансовою є необхідною передумовою ефективного управління галузями економіки. Саме тому галузеві Міністерства (інші центральні органи виконавчої влади), будучи найбільш обізнаними в інформаційних потребах управління своєю сферою, повинні долучитися до розробки статистичної методології та форм звітно-статистичної документації та мати право на безпосереднє отримання статистичної інформації по системі територіальних органів галузевого управління. Останні повинні отримати повноваження здійснювати моніторинг (контроль) за дотриманням статистичної методології в ході перевірки достовірності статистичної інформації.

Реалізація викладеного положення в аграрному секторі передбачає право Методичної ради з питань бухобліку Мінагрополітики на долучення до розробки галузевої статистичної методології, форм

звітно-статистичної документації, а також типових форм первинної облікової документації, необхідної для проведення статистичних спостережень у галузі сільського господарства. Нормативні документи підлягають затвердженню наказами Державної служби статистики України, а проведення інформаційно-методичної роботи серед бухгалтерів – це завдання ФАБФ АПКУ (рис. 2).

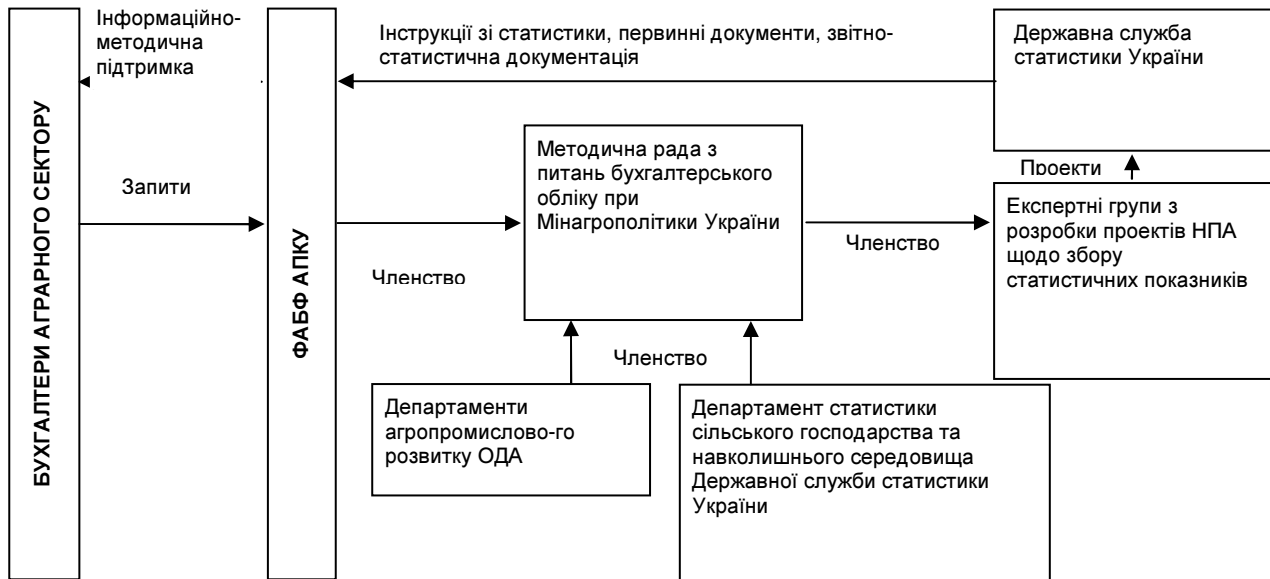

Рис. 2. Запропонована схема державного регулювання галузевої статистичної методології
Джерело: розробка автора

Вирішення проблем державного регулювання галузевих методологій бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистики не можливе без налагодження дієвого механізму нагляду за їх дотриманням та моніторингу правильності застосування методичних рекомендацій (вказівок, методик, інструкцій) щодо ведення бухгалтерського обліку, підготовки та подання фінансової та статистичної звітності. Сьогодні територіальні органи державної статистики, не будучи зацікавленими в достовірності звітної інформації, практично не використовують своє право на перевірку достовірності показників фінансової та статистичної інформації, поданої суб'єктами господарювання. Натомість, як зазначалось вище, у оперативності та достовірності показників звітності зацікавлені Міністерства (інші центральні органи виконавчої влади), які здійснюють управління галузями. Саме тому територіальні органи галузевих Міністерств (в аграрному секторі – це департаменти й управління агропромислового розвитку обласних і районних держадміністрацій) повинні одержати право на безпосереднє отримання як фінансової, так і статистичної звітності для винесення зауважень перед її поданням органам державної статистики. Звітна інформація, яка зазнала корегувань після отриманих зауважень, буде подаватись органам управління та державної статистики одночасно, у строки, передбачені для подання звітності органам статистики. Відповідно, повноваження органів управління потребують доповнення завданнями здійснення контролю (нагляду) за достовірністю звітних показників під час приймання періодичної звітності й отримання корегованої (за необхідності) звітності одночасно з органами статистики (рис. 3).

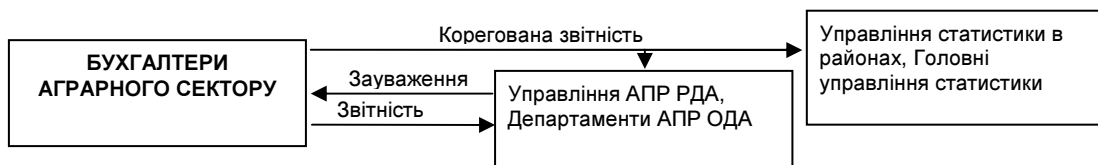

Рис. 3. Запропонована схема державного нагляду за дотриманням галузевої методології бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистики.

Джерело: розробка автора

Реалізація наведених вище пропозицій в частині закріплення відповідальності галузевих Міністерств (інших центральних органів виконавчої влади) за розробку галузевої статистичної методології потребує внесення відповідних змін у статтю 12 Закону України від 17 вересня 1992 року № 2614-XII «Про державну статистику». Відповідно, закріплення за територіальними органами галузевого управління функцій приймання статистичної звітності та здійснення контролю (нагляду) за дотриманням статистичної методології шляхом перевірки звітних показників передбачає перегляд статті 13. Крім того, респонденти повинні отримати обов'язки з подання статистичної звітності органам галузевого управління (ст. 18, 22).

Наведені пропозиції дещо ускладнюють адміністрування подання періодичної фінансової та статистичної звітності, адже інформація буде подаватись і органам управління, і органам статистики. Цілком логічно шукати шляхи спрощення підготовки такої звітної інформації, щоб компенсувати додаткове навантаження на бухгалтерів. Одним із таких шляхів спрощення підготовки звітності є її уніфікація на базі даних бухгалтерського обліку. У Законі про бухгалтерський облік є норма про те, що дані фінансової, податкової, статистичної та інших видів звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку (п. 2 ст. 3). Ця норма не виконується, оскільки немає її відповідного прямого підтвердження в Законі про державну статистику (ст. 7) та Податковому кодексі України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (ст. 44).

Викладені вище положення щодо удосконалення порядку розробки галузевої статистичної методології та уніфікації різних форм звітності зведені у пропозиції по внесенню змін до чинного законодавства (табл. 4).

Таблиця 4

Запропоновані зміни в Закон про державну статистику та Податковий кодекс

№ з/п	Запропонована редакція
1.	Закон про державну статистику
	Стаття 7. Джерела статистичної інформації
1.1	<i>Доповнення до абз. 7:</i> Джерелом статистичної інформації в економічній сфері життя суспільства є дані бухгалтерського обліку
1.2	Стаття 12. Основні завдання органів державної статистики Основними завданнями органів державної статистики є: розроблення, вдосконалення і впровадження статистичної методології із залученням Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки
1.3	Стаття 13. Основні права органів державної статистики Органи державної статистики мають право: вивчати стан первинного обліку і статистичної звітності, перевіряти достовірність первинних та статистичних даних, поданих респондентами. Застосовувати при цьому у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики, метод безпосереднього відвідування виробничих, службових та інших приміщень, ділянок тощо юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів, а також фізичних осіб – підприємців. Реалізація цієї норми є функціональним обов'язком територіальних органів Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки; вимагати від респондентів внесення виправлень до статистичної звітності, інших статистичних формулярів у разі виявлення приписок та інших перекручень первинних та статистичних даних. У разі невиконання цієї вимоги у визначені строки органи державної статистики можуть самостійно вносити зазначені виправлення з наступним повідомленням про це респондентів. Реалізація цієї норми є функціональним обов'язком територіальних органів Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки
1.4	Стаття 18. Основні права і обов'язки респондентів Респонденти зобов'язані безкоштовно (за винятком проведення окремих вибіркового обстежень фізичних осіб або сукупностей таких осіб, за участь у яких респонденти отримують грошову компенсацію за витрату часу) в повному обсязі за формою, передбаченою звітно-статистичною документацією, у визначені строки подавати територіальним органам Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки, державної статистики достовірну інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, і дані бухгалтерського обліку
1.5	Стаття 22. Статистична інформація, на яку не розповсюджується заборона стосовно її поширення органами державної статистики Статистична інформація, яка дозволяє прямо чи опосередковано встановити конкретного респондента або визначити первинні дані щодо нього, отримана територіальними органами Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки та державної статистики , може бути поширена за згодою цього респондента і відповідно до погоджених з ним умов, або якщо вона отримана із загальнодоступних джерел
2.	Податковий кодекс
2.1	44.2. Для обрахунку об'єктів оподаткування платник податків, зборів (обов'язкових платежів) використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з врахуванням положень цього Кодексу

Джерело: розробка автора (зміни виділені напівжирним та закресленим шрифтом).

Зміни в Законі про бухгалтерський облік та про державну статистику потребують відповідного нормативного закріплення в підзаконних нормативних актах, які регулюють роботу суб'єктів методолого-методичного та наглядового впливу у сфері бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистики (Методологічна рада Мінфіну, Методична рада Мінагрополітики, Держстат, Департаменти і управління АПР).

Слідуючи законотворчим ініціативам, у Положенні про Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України від 29 жовтня 1997 року № 230 слід визначити кількісно-якісний склад членів ради, а її завдання необхідно розширити функціями імплементації МСФЗ та погодження проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку, фінансової звітності та методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню. Так само, у Положенні про Методичну раду з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві аграрної політики та продовольства України від 12 лютого 2008 року № 48 потребує конкретизація кількісно-якісного складу членів та розширення завдань ради: підготовка проектів галузевих положень бухгалтерського обліку та фінансової звітності, методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню та участь у

розробці галузевої статистичної методології. Відповідно, у Положенні про Державну службу статистики України від 6 квітня 2011 року № 396/2011 потребує регламентація норма про обов'язковість залучення Держстатом суб'єктів методолого-методичного та наглядового впливу до розробки статистичної методології, звітно-статистичної документації статистичних спостережень та типових форм первинної облікової документації. А для забезпечення нагляду (контролю) за дотриманням облікової та статистичної методології необхідно внести відповідні зміни до Методичних рекомендацій з розроблення положення про структурний підрозділ агропромислового розвитку місцевої державної адміністрації від 21 листопада 2012 року № 722. Саме ці рекомендації лежать в основі розробки положень про Департаменти і управління АПР ОДА та РДА (табл. 5).

Таблиця 5

Запропоновані зміни в Положення про Методологічну раду з бухобліку Мінфіну, Методичну раду з питань бухобліку Мінагрополітики, Держстат, Департамент АПР ОДА і управління АПР РДА

№ з/п	Запропонована редакція
1	2
1.	Суб'єкти методолого-методичного впливу
1.1	Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України
1.1.1	2. ... Склад методологічної ради затверджується на три роки Міністерством фінансів України у кількості двадцять одна особа, в тому числі, – 7 представників державних органів, 7 висококваліфікованих науковців і викладачів та 7 представників професійних громадських організацій бухгалтерів України
1.1.2	4. Головні завдання Методологічної ради наступні: 4.2. Перевірка перекладу (рецензування) списку ключових термінів МСФЗ, обговорення питань перекладу та змісту МСФЗ, звірка перекладеного тексту МСФЗ з англійським оригіналом, розгляд та схвалення рекомендацій щодо оприлюднення та імплементації МСФЗ, опрацювання і схвалення заходів щодо удосконалення порядку застосування МСФЗ в Україні. Розробка проектів положень (стандартів), інструкцій та іншого нормативного забезпечення бухгалтерського обліку, бухгалтерської (фінансової) звітності; погодження проектів національних галузевих стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, методичних рекомендацій (вказівок, методик) по їх застосуванню перед їх затвердженням Міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади галузей економіки
1.2	Положення про Методичну раду з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві аграрної політики та продовольства України
1.2.1	2. Методична рада утворюється з висококваліфікованих спеціалістів Міністерства аграрної політики України, Міністерства аграрної політики Автономної Республіки Крим, головних управлінь агропромислового розвитку обласних державних адміністрацій, державних органів управління, підприємств, установ та організацій системи Міністерства аграрної політики України, науковців, представників інших міністерств і відомств та інших громадських організацій. Склад Методичної ради затверджується Міністерством аграрної політики України у кількості двадцять одна особа, в тому числі, – 7 представників державних органів, 7 висококваліфікованих науковців і викладачів професійно-технічних і освітніх закладів аграрного профілю та 7 представників професійної громадської організації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України. До складу Методичної ради з питань бухгалтерського обліку від державних органів входить по одному представнику Міністерства аграрної політики України, Міністерства аграрної політики Автономної Республіки Крим, Департаментів агропромислового розвитку обласних державних адміністрацій, Департаменту податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України, Департаменту фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку Державної фіскальної служби України, Департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України
1.2.2	7. Основними завданнями Методичної ради є: - підготовка відповідно до галузевих особливостей проектів нормативних актів, галузевих положень бухгалтерського обліку і фінансової звітності, методичних рекомендацій (вказівок, методик), погодження їх на Методологічній раді з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, супровід до затвердження Міністром аграрної політики та продовольства України та надання допомоги в їх застосуванні на практиці Включення абз. 4: - участь у розробці галузевої статистичної методології, форм звітно-статистичної документації, а також типових форм первинної облікової документації для проведення державних статистичних спостережень у галузі сільського господарства
1.2.3	10. За підсумками роботи секцій Методична рада приймає конкретні та цілеспрямовані національні галузеві стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, методичні рекомендації (вказівки, методики), що затверджуються наказами Міністерства аграрної політики України та надсилаються для застосування в роботі підприємств агропромислового комплексу
1.3	Положення про Державну службу статистики України
1.3.1	4. Держстат України відповідно до покладених на неї завдань: 3 ¹) за погодженням Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки затверджує статистичну методологію та звітно-статистичну документацію статистичних спостережень (за винятком державних класифікаторів техніко-економічної та соціальної інформації), а також типові форми первинної облікової документації, необхідної для їх проведення; 12) за погодженням Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади галузей економіки складає загальний табель (перелік) і альбом форм державних статистичних спостережень, а також типових форм первинної облікової документації, необхідних для проведення державних статистичних спостережень, перелік звітної документації, що пов'язана зі збиранням і використанням адміністративних даних

продовження табл. 5

1	2
2.	Суб'єкти наглядового впливу
2.1	Методичні рекомендації з розроблення положення про структурний підрозділ агропромислового розвитку місцевої державної адміністрації
2.1.1	2.2. Структурний підрозділ відповідно до покладених на нього завдань: <i>Включення абз. 8:</i> отримує фінансову та статистичну звітність перед її поданням органам державної статистики, здійснює контроль (нагляд) за достовірністю звітних показників, встановлює вимоги виправлення помилок і приписок, отримує кореговану (за необхідності) звітність у строки, передбачені чинним законодавством для її подання органам державної статистики

Джерело: розробка автора (зміни виділені напівжирним та закресленим шрифтом).

Одним із важливих заходів у напрямі «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності» є спрощення складання фінансової звітності вітчизняними підприємствами на основі критеріїв євроінтеграційної конвергенції, визначених Директивою 2013/34/ЄС Європейського парламенту і Ради від 26.06.2013 р. «Щодо річної бухгалтерської звітності, консолідованої фінансової звітності та відповідних звітів деяких типів підприємств». Дослідженню цього питання присвячені окремі публікації вітчизняних вчених [8; 9]. Імплементация таких критеріїв в аграрному секторі дозволить значно більшій кількості вітчизняних підприємств перейти з категорії середнього та великого за розмірами підприємництва в категорію суб'єктів мікро- і малого підприємництва. У зв'язку з цим, нами пропонується застосування Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва та спрощених приміток тими підприємствами (в тому числі й агроформуваннями), які відповідають порівняно високим європейським критеріям класифікації компаній за розміром (валюта балансу, чистий оборот, середня чисельність працюючих протягом фінансового року).

Заключним заходом у напрямі «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності» є рух від глобального і галузевого рівнів до корпоративного шляхом підвищення ефективності роботи бухгалтерської служби. Вище вже було обґрунтовано положення про те, що галузева облікова політика повинна розроблятися і затверджуватися наказами Мінагрополітики у формі методичних рекомендацій для різних галузей АПК. Відповідно, доцільно при підготовці організаційно-технічної складової облікової політики, яка затверджується у Положеннях про облікову політику підприємств, використовувати наукові принципи управління бухгалтерським персоналом в аграрному секторі. Нами вже було запропоновано дев'ятнадцять таких принципів [10]. Вони динамічні (можуть змінюватися під впливом змін інституціонального середовища) та забезпечують економію витрат підприємства і посилення самоорганізації бухгалтерів.

Висновки з даного дослідження. Питання удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності потребує невідкладного вирішення у зв'язку з негативними проявами глобалізації на загальнонаціональному, галузевому та корпоративному рівнях регулювання. Вирішити цю проблему пропонується в рамках реалізації Стратегії розвитку бухгалтерської професії в аграрному секторі економіки, яка включає мету, завдання, напрями, заходи та очікувані результати реалізації.

Підводячи підсумки щодо реалізації заходів за напрямом «Удосконалення нормативно-професійного регулювання бухгалтерського обліку та звітності», який є першим напрямом Стратегії, можемо коротко окреслити очікувані результати від його реалізації:

- встановлення ієрархії нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- паритетне посилення методолого-методичного та наглядового впливу професійних громадських організацій бухгалтерів та держави на загальнонаціональному та галузевому рівнях;
- уніфікація та спрощення фінансової звітності в аграрному секторі;
- підвищення ефективності роботи бухгалтерських служб агроформувань (корпоративний рівень).

Виконання заходів за цим напрямом Стратегії потребує внесення змін у низку нормативно-правових актів і чіткого розподілу функціональних ролей між Мінфіном, Держстатом, Мінагрополітики та Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК. У функціях державних органів доцільно закріпити питання розробки галузевих методологій бухгалтерського обліку, фінансової звітності, статистики та нагляду за їх дотриманням. Відповідно, сферою відповідальності ФАБФ АПКУ стане не тільки участь у процесах методолого-методичного впливу, але й виконання завдань контролю якості професійної діяльності, страхування відповідальності, ведення реєстрів своїх членів; застосування дисциплінарних процедур і судового розгляду скарг і звернень суб'єктів господарювання.

Література

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : монографія / В.М. Жук. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.

2. Малюга Н.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методологічні основи : наукова доповідь за дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, 08.06.04; 2-е вид., випр. і доп. / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 76 с.
3. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : дис. доктора екон. наук / Л.В. Чижевська. – Житомир, 2007. – 396 с.
4. Белоусова І. Розвиток бухгалтерської професії як важливий чинник подолання економічної кризи в Україні / І. Белоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 3-6.
5. Зубілевич С. Міжнародні стандарти освіти як основа єдиної національної програми професійної сертифікації бухгалтерів України / С. Зубілевич // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 5. – С. 8-15.
6. Дячук С.М. Теоретичні засади розвитку професії бухгалтера / С.М. Дячук // Облік і фінанси. – №4. – 2010. – С. 103-109.
7. Пархоменко В.М. Законодавче та нормативно-методичне забезпечення регулювання бухгалтерського обліку / В.М. Пархоменко, О.М. Петрук // Вісник ЖІТІ. Серія: Економічні науки. – 2002. – № 18. – С. 107-117.
8. Голов Сергій. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / Сергій Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3-17.
9. Зубілевич С. Облікова директива ЄС, її вплив на склад і зміст звітів європейських компаній та перспективи для України / С. Зубілевич // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 7. – С. 3-15.
10. Метелиця В.М. Наукові принципи управління бухгалтерським персоналом у школах і теоріях менеджменту / В.М. Метелиця // Облік і фінанси. – № 2. – 2013. – С. 25-36.

References

1. Zhuk, V.M. (2009), *Kontseptsiiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v ahrarnomu sektori ekonomiky* [Concept of accounting in the agricultural sector], monograph, IAE, 2009, Kyiv, Ukraine, 648 p.
2. Maliuha, N.M. (2006), *Kontseptsiiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v Ukraini: teoretyko-metodolohichni osnovy* [Concept of accounting in Ukraine: theoretical and methodological foundations], scientific report of the thesis for the degree of doctor of economic sciences, ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine, 76 p.
3. Chyzhevska, L.V. (2007), *Bukhhalterskyi oblik iak profesiina diialnist: teoriia, orhanizatsiia, prohnaz rozvytku* [Accounting as a professional activity: theory, organization, development forecast], thesis of doctor of economic science, Zhytomyr, Ukraine, 396 p.
4. Bielousova, I. (2009), "Development of the accounting profession as an important factor of negotiation of the economic crisis in Ukraine", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 5, pp. 3-6.
5. Zubilevych, S. (2014), "International Education Standards as the basis of a single national program for professional certification of accountants of Ukraine", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 5, pp. 8-15.
6. Diachuk, S.M. (2010), "Theoretical basis of the developing of accounting profession", *Oblik i finansy*, no. 4, pp. 103-109.
7. Parkhomenko, V.M. (2002), "Legislative and regulatory and methodological support of accounting", *Visnyk ZhITI. Seriiia: Ekonomichni nauky*, no. 18, pp. 107-117.
8. Holov, Serhii (2014), "Improving of accounting and financial reporting in Ukraine in context of European integration", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 1, pp. 3-17.
9. Zubilevych, S. (2014), "Accounting EU directive and its impact on the structure and content of the reports of European companies and the prospects for Ukraine", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 7, pp. 3-15.
10. Metelytsia, V.M. (2013), "Scientific principles of management of accounting staff in schools and theories of management", *Oblik i finansy*, no. 2, pp. 25-36.